

1.4 C-47-4

Arm.	Pres.	C.	N
189	III	h	3.

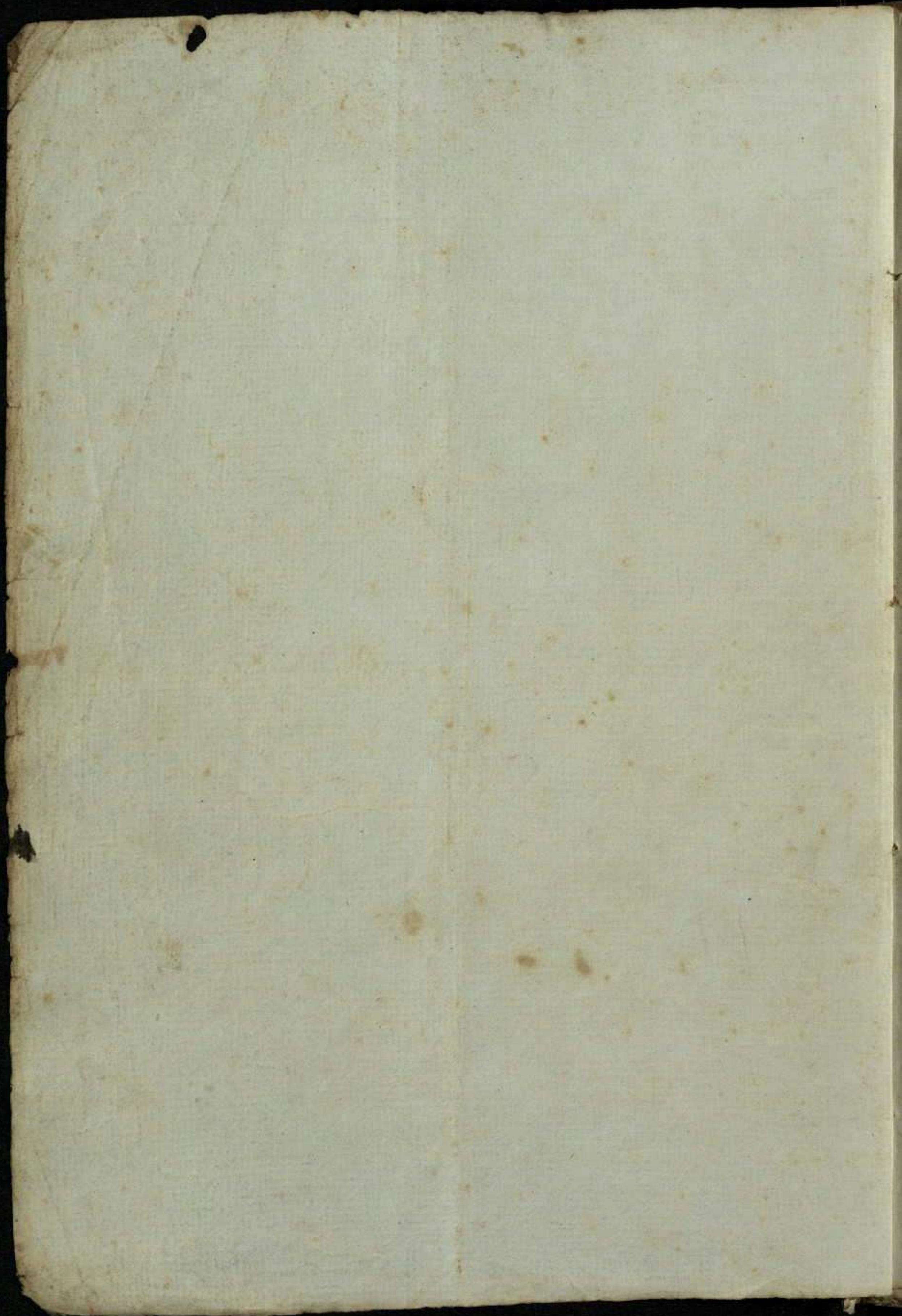
Ls. Nerves de Puigcerda.

Acte unich.

1872.

9673

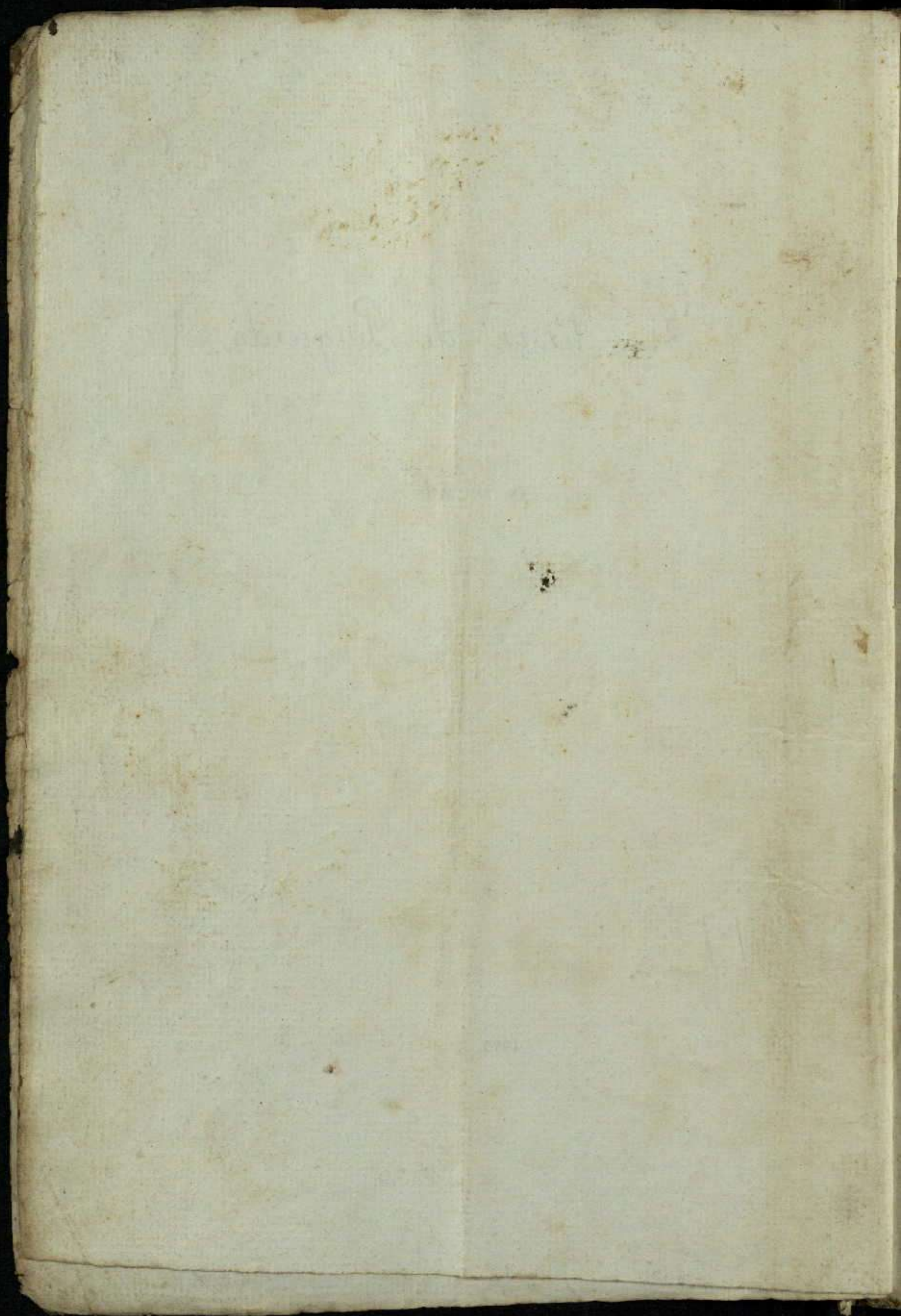
ms. 646

L' Héros de Puigcerda

en un acte

1879.

Personas.

Laya +

Sabatls -

Capitā - (carlista.)

Cabriny - X

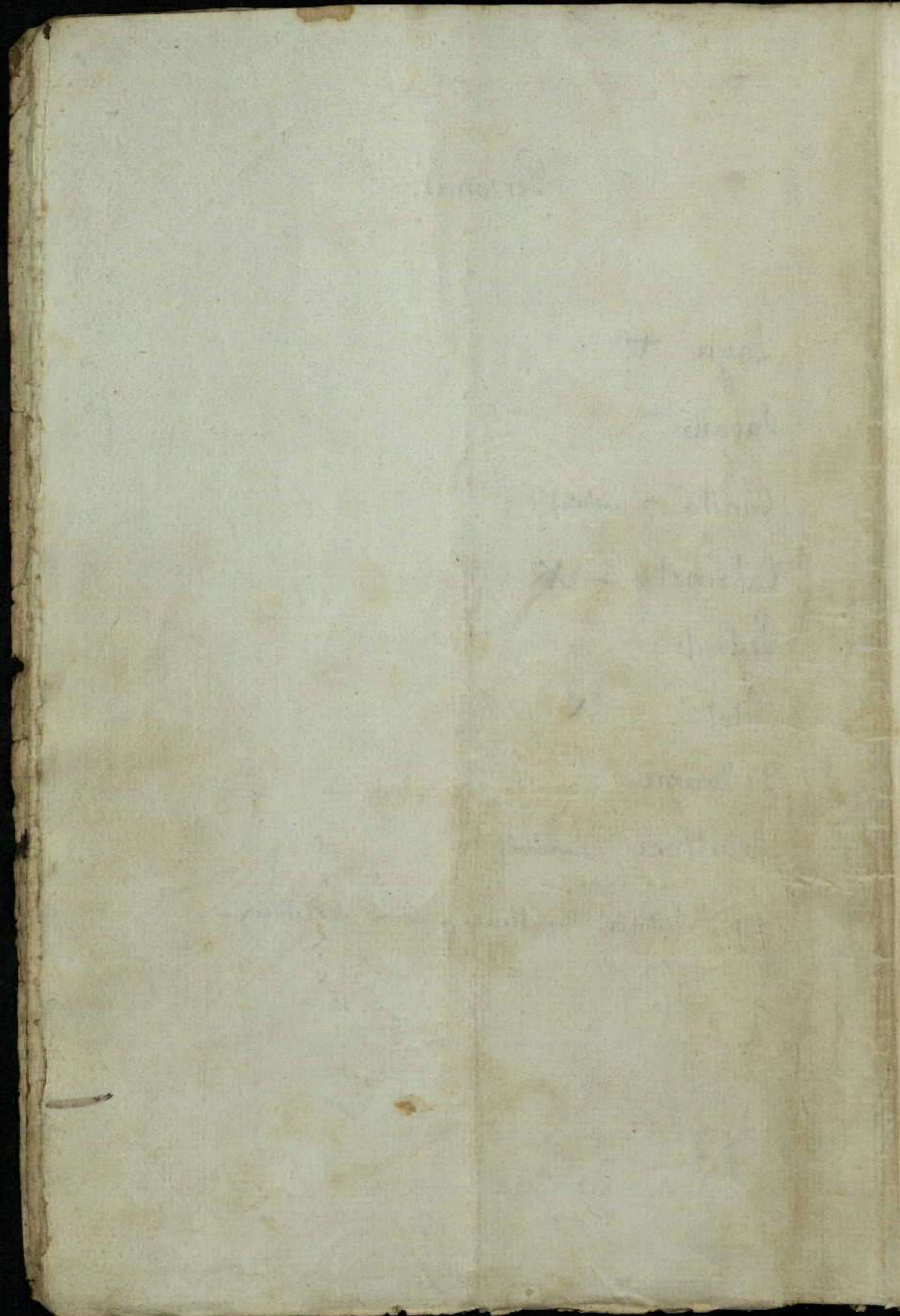
Pedrals

Pitot - X

D. Jaume

Martinez (carabini.)

- Carlitas, Republicanos y Soldats de Cabriny -

Acte únich.

Bosch ~~Harch~~. Curt

Escena 1.

Javalls, Capità.

Ja. No dech, ni vull escoltarvos.

Ca. Tres cops nos han retrassat.

los que defensen la Vila,

pero a l'ultim cediran.

Ja. Retrocedi tres vegades
sols es propi de cobarts.

Ca. La mort per tots era certa
si 'ns decidim a avançar.

Per la bretxa que 'n destresa
los nostres buscaban pas
varen ells interceptarla!

Tot un dia sens descans
han lutxat las nostras tropas
derramant la seva sang!

Molta forsa 's necessita

per podé contrarrestar
aquella ametrelladora

que a la bretxa van posar.

Alli lo mateix que bestias

morian 'ls meus soldats,
per lo qual vareig resoldre
qu'abandonessin lo camp!

Mes per co' no hi ha perill
que los nostres venceran
y aqui lo mateix qu'a Nerga
lograrem ferlos esclaus.

Ja. Coloqueu una partida
a la casa de l'Adrau
y desde l'Hort de la font
aneulos sempre atacant.

Jo per la porta d'Espanya
manare' que los restants
acometin fins ser duenyos
absoluts d'aquellas claus.

Si la casa d'en Puigbo

logrem prendre per assalt
de seguí que la victoria
'ls nostres s'emportaran.

Mes si'n veig un per desgracia
qu'un cop 'l foch comensat
vulgui da' un pas endarrera,
la mort li té de costa,
veurem si d'un cop s'acaba
la rassa d'aquets malvats
que desdenyen ab menyspreu
lo nostre Rey soberá.

-Aneu a' cumpli mas ordres,
no perdeu un sol instant.

Lutxeu sempre fins a' vènsels,
presoners no'n porteu cap!
al que caiga, fusellarlo

sens quartel! La pietat

per 'quets tigres, es sarcasme,

que Deu no pot perdonar!

Ca. Vaig a' cumplir la consigna
que mana lo General.

Ja. No olvideu que nostra causa
al poble té de salvar.

(se senten veus.)

Ca. Veig que per' qui 's dirigeixen
los nostres, venen cridant.

Escena 2.

Savalls, Capità, D. Jaume

y Carlinos que portan pres un

Republicà -

Ja. Que passa?

Jau. Qu' aquest canalla.

es disposaba a fer foc

als de la nostra partida.

Ja. Qu' esperen pues? deuli mort.

Jau. Preparat per confessarte.

Ja. Que mori sens confessió

Jau. (He lograt lo que volia,
veurim qui pot mes dels dos.)

Passa pues. - Vosaltres quatre
porteulo al peu d'un turó
y despatxeulo al moment
mentres per ell reso jo.

(Quatre carlins l'agafan y

se l'en portan.)

(Ah, Layeta! tu vas dirme

que 'l mirarme 't daba horror.

Quant sapigau que 'l teu home

jo no existeix en lo mon

y que jo he sigut la causa,

doble serà ton dolor.)

(se sent una desgracia.)

Deu l' hagi ben perdonat.

Ja. Aixís ho vull fer ab tots!

Lui la fassi que la pagui!

- Ara aneu sens dilació

y cumpliu al punt las ordres

que us he dictat ara poch.

Ja. Un altre si no m'enganyo

en portan.

Ja. És en Pitot!

Escena 3.

Saballs, Capità, D. Jaume, Pitot
y 4 Carlins.

Sa. Vina, acostat. - Com 't dius?

Pi. Y perque saberho vols?

Sa. Molt altane' te'm presentas.

Pi. Meay m'ha faltat el valor.

Sa. Es di que tu vàs en contra
de la Santa Religio'?

Pi. Això may! Sols vaig en contra
de los lladres y traidors.

Sa. Meira bé que tas respostas
't pòden costá la mort.

Pi. Quant m'he vist entre la turba

debs teu digne defensor
ja he pensat que m'existencia
perduda estava del tot.

Jau. Has pensat be; t'asseguro
qu'es trista la teua sort.

Ja. Moriràs, si; pero antes
de gosarme jo ab ta mort
vulls que m'diguis si la Vila
conta ab bastants municions
per combatre nostras forjas.

Pi. Tantas n'hi ha, que crech jo
que n' sobraràn per lo menos.
despres de venisus a tots
las bastants per si tornaban
a Puigcerdá un altre cop.

Jau. Semblas bastant descarat.

Ja. Deixeu-lo. - Dravo, minyo!

Si 'l jurament no hagueis fet
de exterminarvos a tots

quasi per càstich faria
que no 't donessin la mort.

Pi. Creu. qu'estich ben convençut
que de hiena t'ens 'l cor.

Ca. Semblants paraulas!

Pi. Son dignes
de las vostres vils accions!
Y acabem d'una vegada
que 'l miraus 'm causa horror!

Ja. Porteulo a n'al mateix siti
ahont ha anat l'altre ja poch,
y ans de mori, vull que dongui
per recrearme ab son dol

un viva a la santa causa
de la nostra religio

Pi. De prime' m' caiga la llengua,
Miserable! vil! traidor!

L'existencia n'es la remora
qu'ompla de lepra lo mon.

Cobart! indigne! canalla!
que dels pobles ets l'assot.

Meitam pues que per desgracia
hi caigut baix ton juror,

no 't pensis que m'intimidi!

Mes, vuy dirte abans de tot

que la ultima paraula

que surtira' del meu cor

sera' un "Viva a la Republica..."

Jau. Calla, heretje!

Pi. Hasta la mort!

Jau. Fuselleulo sens tardansa.

Ca. Endevant ab ell, minyons.

Pi. Adios, capita' de lladres!

Jau. Insolent!

Jau. Al punt seu foch!

Jau. Passa!

(a Pitot.)

Pi. Miserables, us desprecio
per cobarts y per traidors!

Escena 4.

Javalls, D. Jaume.

Jau. Ymbécil! la vida es poca
per pago de sas maldats.

Sa. Prompte sabrà aquesta Vila
el poder que té en Saballs.
Oh, D. Jaume! Si jo logro
duenyo fím de Puigcerdá
ja's pot di que la victoria
el nostre Rey obtindrà.

Jau. Ara convé sens demora
qu'apelem al recurs gran.
'Ls que custodían la vila
han lograt averiguá
que tenim ordre donada
perque cremín el portal,
y he sapigut per la Laya
que l'están fortificant.
Si no anem ab llaujeresa
nostres plans serán frustats.

Ja. Desde la casa, d'en Javre
sos intents podrem burla.
Vagi vostè, y donqui ordres
a n'al segon comandant
que a la plassa de las Monjas
ataqui sens més tardar.

- A la casa d'en Mallot
fassi que vagin uns cuants!
y el primè toch de corneta
sera per ells la senyal
de venjança y d'estermi.

Qu'es cremin totas las portas,
que destrossin sens pietat,
que incendiin tota la vila
si es necessari pe'l cas,

que jo vegi en sas ruïnes

tots aquets vilis sepultats.

Jau. Vaig a' cumpli lo que m' mana.

(se sent una descarga y crit

de "A ell, a' ell!")

-Deu en sa gloria el tindrà.

P

-Que miro! Los nostres corran

de tras de un ab molt ~~englay~~ afany!

La. Que sera?

Jau. Ell es, si no m' enganyo!

La. Que passa?

Jau. Qu'ha de passa?

Qu' aquest infame canalla

que anaban a' jusella

segons arribo a' comprendre

s'ha escapat de nostras mans!

Ja. Viva Deu! sembla impossible!

Tots canallas y cobarts!

Lo meu pagaran la rabia!

(se'n va dreta.)

Jau. ~~A doná las ordres vaig!~~

(m.^o esquerra)

Metació.

Bosch March.

Escena

Capità, & carlistas.

Ca. Ira de Deu! Tu, colocat

a aquest punt, vosaltres tres
tirareu per 'quí a la dreta.
En veyentlo, Joeh a n'ell!

(se'n van.)

Escena

Pitot y un Carlista.

Pi.

(surst per la part oposada que
figura 'l persegueixen, porta
un fusell y al veure que de-
vant té un carli diu rapi-
dament.)

Joeh perdut! Si no l'acerto
'm matan sens més remey.

(dispara y cau el carli dintre)

bautidoi.

Ara endevant! deume ajuda
Deu meu, no 'm desampareu!

Metacio

Dorch curt.

Escena

Pedrals, Carrabine.

Ca. Si, Pedrals, si la columna
tarda a veni un sol moment
per mes que 'ls nostres s'esforssin
perduts seran sens remey.

Pe. No desmayis!

Ca. ¿Que dius ara?

Desmayá un carrabiné
qu'ha passat tóta la vida
entre lo jum del jusell,
y que tóta sa alegria
jundada en la guerra té?

Si parlaba es porque temo,
no porque ells sigan mes,
sino que 'ns faltin cartutxos.

Pe. No t'espantis, ja 'n tindrem.

Ca. Espantarme jo, mal llamp!

Pe. Nosaltres aqui som deu

que un cop llensats al combat
cada un ne val per cent.

Las medidas necesarias

per la defensa habem pres,
las donas y criaturas
acompanyadas dels vells
hem lograt que s'internessin
cap a França - que vols mes?
A la vila sols hi queda
la flo y nata del jovent
qu'ha jurat com fem nosaltres
trepitjarne aquesta serp
que'n descaro sens igual
duenyo de Espanya 's vol se.
Puigcerda' es heroica vila
de desde l'anyo trenta set,
y si vosaltres, companyes
com nostres pares lutxem,
si ells van logra ferla heroica,

gloriosa ara la Jarem.

Ca. Si es veritat que son dos mil.

Pe. Nosaltres som prou en cent.

Ca. Si la columna arribava...

Pe. No tingas por, vindrà a temps.

Ca. A la par que jo'm lamento
admiro la teva fe.

Pe. Al que creu ab la Republica

no 'l desampara may Deu.

Creyeume noys, ans de poch

d'aquets vils ens lliurarem

si abrigueu en vostres pits

lo que jo abrigo en lo meu.

L'home ha nascut per se lliure

com la fiera a'n'al desert,

com lo pardal en lo ayre,

y al que esclau nos vulgui fer
ha de temer nostras iras.

Primi mort que esclau serem.

Escena

Dit, Laya.

La.

(dintre.)

Ynfamia!

Pe.

Que t'passa, Laya?

La.

No he vist vilesa mei gran

Ca.

Cuita, digar.

Pe.

No t'aturis.

Ca.

Parla sense vacila'.

La.

Que D. Jaume...

Ca.

Aquell carli?

La. Ha fusellat a n'en Juan.

Pe. A ton marit?

La. Hipòcrita!

La. Vuy venjança d'ell Pedral.

Si la lleona ferida

en mi se podrà igualar

si per fortuna D. Jaume

arriba a caure a mas mans.

Pe. Sossegat.

La. Calmat Laya.

La. Com vols que m' pugui calmar

si la prenda que estimaba

no tornare a veure may.

Malehida de Deu siga

la rassa d'aquet Saballs

Vull un arma, deume un arma

per combatre aquets tirans.

ni lo brunsir de las balas

ni el clamoreig incessant.

de los ferits, que ocasionan

aquestos sers tant maluats

podran fer mella en mon pit.

Mon cor de patria inflammat

cridara mentre que alienti.

"Guerra ab ells, guerra companyys.

Mori tot home que vulgui

per un vil se esclavisat

y viva sols qui desitji

Republica Federal!

Pi. Dravo, noya!

Ca. Vals mes pelas

que 'l convent de Monserrat.

Pi. Alerta minyons. Que miro!

Ca. Son dels nostres!

Escena 1. Tab. 1. 1. 1.

Dih, Pitot, D. Jaume y quatre

Liberals.

Pi. Passa avant!

Ara purgarai la jeta
de volerme jusella.

La. Oh, venjansa desitjada

y que prompte t'hi trovat!

Miserable!

Jau. Aquí la Laya!

La. No t'creyas aquí trobarm!

Pe. Mes, que passa?

Pi.

Saps que passa?

La rata ha caniat lo gat.

Aquest infame canalla

m'ha dat casa al mitj del camp

y presentantme a n'als Sejes

m'anaban a Jusellá

de la mateixa manera

qu'ho han fet ab en Joan;

pero jo tot manso manso

ls hi pogut enganyar!

Al veure que s' disposavan

pera ferme volá el cap

ab la destresa del rayo

a demunt d'un m'he tirat,

li prenc el Jusell dels dits,

disparo y a mos peus cau.

Salto un marje, ells me disparan,
per fortuna ha estat en va,
apreto 'l pas, veig a terra
un carli agonitjant,
li prenc l'arma; 'ls de radera
corren a atajarme 'l pas,
veig un carli que 'm destorba
per atravesar un camp,
li disparo 'l meu fusell
y d'ell me logro salvar.
A unar vint o trenta passas
sota d'un marje sentat,
veig D. Jaume que volia
de ma venjanja lliuras;
y que vulgas o no vulgas,
mei de forsa que de grat

he pogut je' qu'aquest pilló
vingués a n'aquí a purga
las vilesas que comeras
te' en contra dels lliberals.

Con que, ves de confesarte
que 'm fas nosa al meu devant.

La. Això no! jo soch la ofesa.

Vuy que mori entre mas mans.

(s'ent tota una corneta y
disparos.)

Pe. Meinyons, correm a la vila
per la bretxa.

La. Si, mes ~~ans~~
aquet vil ha de sé pasto
de mon juror! Malvat!
sense escrupul de consciencia

à un pobre has assassinat:
no estrany, pues que jo 't mati.

que a la resposta (s'hi abraça)

Pe. Deixal, Laya.

La. Vuy sa sanch!

Ca. Que vénen!

Jau. Tinguen clemencia!

La. Deume un 'arma!

PN

(tocan altre cop la corneta)

Pe. Altre senyal!

Pi. Pren la mèva!

Jau. Perdo', Laya!

Pi. Treulo del mon aviat.

(D. Jaume s'agarra al ventit de

Laya.)

La. Apartat, fiera malvada!

Ca. Cuyta, Laya!

La...

(diipara.)

Mo'hi venjat!

Pi. Veniu tots, seguime a mi.

Ca. A la Vila!

Tot. A Puigcerda!

~~///~~

- Mentació -

- Muralla -

Escena

Pedrals, Pitot, Carrabine, (dalt de la
muralla) - Capita, Carlins y Nepu-
blicans. Dintre.

Pe. Ja s'acostan!

Ca. Que vingan
que a la vila no entraran.

(los Carlistas disparan desde

dintre. Los republicans dispa-

ron pausadamente de modo

que's puequin senti le verrou-

la' un conyassa)

Tu, Joseph, te la canana
y mes fusells carregan
que per cada un que'n tirin
ab set 'ls vuy contesta'.

(dispara.)

Pe. Ja ha caigut.

Ca. (a Pedral.)

Fuig que t'apunta!

Pi.

(à Pedrali.)

Aparteu!

Ca.

Daixa lo cap!

(tot l'baixan. fixan de dintre.)

Pi. Molt just es que jo contesti.

Ca.

(tirant.)

Deu l'hagi ben perdonat.

Pi.

S'acostan.

Pi.

Donchs si s'acostan

preneu pedras tot, companyo

Cap.

(de de dintre.)

A ells!

Pi.

Creyeume, minyons,

no gastem polvora en va.

Cap.

(dintre.)

Endevant!

Car.

Si, crida, crida!

Cap.

(dintre.)

A ellos! Viva Saballs!

(Los carlins surten disparant y un

tiro mata a Pedrali. Los repu-

blicans contestan, los carlins

intentan pujar per la muralla y

los republicans uns a tiro, at-

trei ab pedras los pegan a lama

fino que cauen en terra y un

cop lo tenen a terra dispa-

ran sobre d'ells.

Car. Infamia!

(al veure que cau Pedrali.)

Pi. ¡Unesta sort!

Car. No desmayeu, ciudadanos.

Cap. A la muralla, minyons,
que ja es nostra Puigcerdá!

Car. ~~Mudoh~~ (dixant al capità que

no s'ha mort.)

No pas per ara.

Cap. ~~...~~ (cayent.)

Traició!

Pi. Animo! A ells, cobarts!

los de la muralla tiran una
forta descarga, los que no quedan
morts quedan ferits y prisioneros,
després de la luita s'ent to-
ca la Marsellesa que anun-
cia que Labrinyetx ve ab la
(columna.)

La victoria es nostra!

Car. Oh ditxa!

Pi. Companys, viva la federal!

laquet crit de federal es contes.

tat per la columna que por.

ta Cabrinety y per los liberals

que hi ha en la muralla.)

Car. En Cabrinety s'acosta!

Pi. Vols di?

Ca. No veus 'ls soldats?

Pi. Si qu'es cert.

Ca. Viva en Cabrinety!

Tob. Viva!

Pi. Anem a rebrel, companys!

Cab. Viva la heroica villa
de la invicta Puigcerdà!

Tob. Viva!

Escena

Dits. Cabrinety, Soldats.

Cab. Bravo, noys! 'Ls heroes sou,

deixeu qu'us dongui un abras.

Jo 't saludo inclita Villa.

Abraseuse ab los soldats:
y perseguim.

~~Ara seguirem~~ sena a trequa
al cabecilla Saballs.

¡ Si per fortuna jo logro
tenirlo un dia al devant
en lloch de fe'l presoner
l'haig de estroxa entre mas mans.

(als soldats.)

A vosaltres encarrego

en aquest suprem instant
en que los carlins pretenen
derrocar la llibertat
que respecteu a los Gefe
que per fortuna son braus.
; Sigueu sempre com fins ara
de la disciplina amants
y conteu que la Republica
a vosaltres os deurá
la gloria de que s'ostenti
en Espanya triunfant.
Aqui no hi ha paisanatje
ni hi ha tropa, sols jermans
Abrasseuse 'ls uns als altres!
En vostres venas la sanch
del gran Cid y de Pelayo

P.M.

teniu tot, bons liberals!

Pues que esperem? Extermini

al que 'ns pretengui ultraja'.

Companyys, viva la República!

Tob. Viva!

Lab. Y viva la federal!

(- Toca la Marsellesa.)

Jiol.
22 Abril.

1006379519